KUNTALIITTO

Kuntien rooli kestävän kehityksen edistämisessä – Hallituksen vuosikertomus 2022

Sini Sallinen, kehittämispäällikkö, Strategia-yksikkö
Pauliina Jalonen, erityisasiantuntija, Yhdyskunnat ja ympäristö -yksikkö

Kuntien rooli Kestävän kehityksen toimikunnan strategian 2022-2030 muutosalueiden edistämisessä

Kestävä energiajärjestelmä ja vihreä siirtymä
- Energiayhtiöt
- Vähäpäästöinen rakennuskanta
- Tuuli- ja aurinkovoimaan liittyvä maankäyttö

Monimuotoisuutta ja hiilineutraaliutta vahvistava metsien, vesien ja maan käyttö
- Sujuva, terveellinen ja turvallinen elinympäristö
- Vesihuolto
- Ilmastonmuutoksen hillintä ja varautuminen
- Luonnonsuojelu ja -huoltotyö

Hyvinvointia edistävä ruokajärjestelmä
- Kouluruokailu, suurtalouskeittiöt
- Ruokapalveluhankinnat
- Ruoan kulutuksen ja kulutus-tottumuksiin liittyvä kasvatus

Tuki Agenda2030:n toteutumiselle globaalisti
- Kansainvälinen verkosto- ja yhteistyö, ystävyyskuntatoiminta

Hyvinvointia edistävä talous ja työ sekä kestävä kulutus
- Elinkeinotoiminta, yritystontit, liikenne
- Työllisyyden edistäminen
- Rakennetun ympäristön ekologinen jälleenrakennus ja investoinnit
- Maapolitiikka ja kaavoitus
- Toimivat tietoliikenneyhteydet
- Hankinnat ja hyvinvointitalous

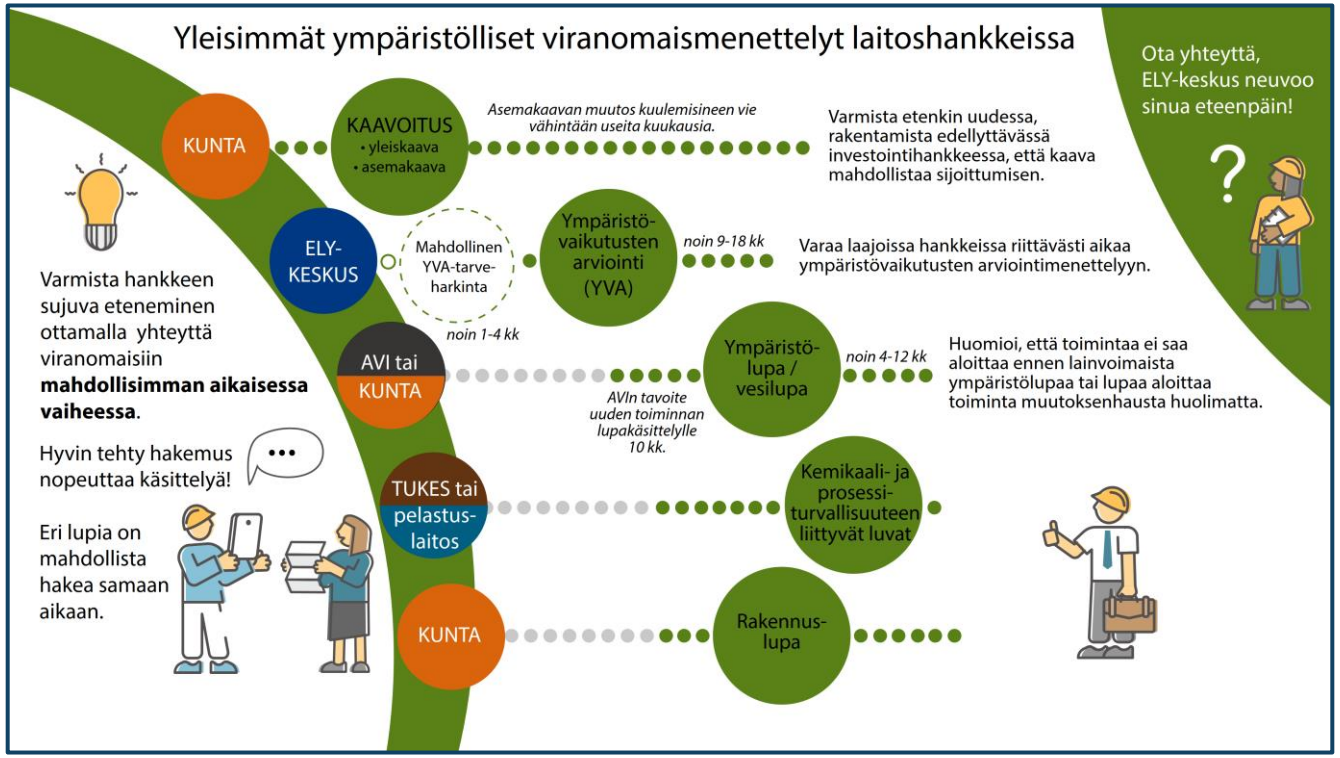
Sivistys, osaaminen ja kestävät elämäntavat
- Varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus, lukiokoulutus, ammatillinen koulutus, vapaa sivistystyö
- Kulttuuri, nuoriso- ja liikuntapalvelut
- kestävien elämäntapojen edistäminen kasvatuksessa ja koulutuksessa
- Elinikäinen oppiminen ja kulttuuriperintö

Hyvinvointi, terveys ja yhteiskunnallinen osallisuus
- Ennaltaehkäisevät palvelut
- Hyvinvointia edistävä elinympäristö
- Harrastusmahdollisuudet
- Yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja eriarvoisuus
- Hyvinvointia tukeva osallisuus ja yhteisöllisyys
- Osallistuminen valmistelu- ja päätöksentekoprosesseihin
- Sosiaalinen kestävyys hankinnoissa

Kuntien toimintaedellytykset kestävän kehityksen edistämisessä

- Kuntien tehtäväkenttä on laaja, ja kestävän kehityksen tavoitteet liittyvät kaikkeen kuntien toimintaan.
- Kuntien yli sektorirajojen ylittävää poikkihallinnollista työtä tuetaan parhaiten yhteisillä pitkäjänteisillä kuntapolitiikan linjauksilla, joissa huomioidaan samanaikaisesti hallinto- ja talouspolitiikka, kaupunki-, maaseutu-, ja saaristopolitiikka, sektorikohtaiset politiikkakokonaisuudet sekä muut valtion keinot ratkaista laajoja yhteiskunnallisia ongelmia.
- Kestävän kehityksen tavoitteiden sektorikohtainen ohjaus voi johtaa siihen, että menetetään ne toimeenpanopotentiaalit, joita kunnilla olisi mahdollisuus toteuttaa monialaisena toimijana. Tästä hyvä esimerkki on eri ministeriöiden rahoitushaut, jotka saattavat käsitellä samoja ilmiöitä. Ministeriöiden välinen yhteistyö olisi tässäkin asiassa tärkeää.
- Kuntien toimintaedellytyksiä ekologisen, taloudellisen ja sosiaalisen kestävyyden edistämisessä sekä kykyä vastata toimintaympäristön (mm. työvoiman saatavuus ja talous) haasteisiin vahvistetaan keventämällä kunnan tehtäviä ja velvoitteita koskevaa normiohjausta. Kustannustehokkaimmat palveluiden tuottamistavat ja palveluprosessit ovat erilaisia eri puolella Suomea ja erilaisissa kunnissa.
- Julkisen talouden tilanne ja kuntien taloudellisten resurssien niukkuus johtavat siihen, että peruspalvelujen järjestämisen ja tuottamisen lisäksi toiminnan kehittämiseen ei ole riittävästi resursseja. Kestävän kehityksen tavoitteet edellyttävät toimintatapojen ja toiminnan kehittämistä, esimerkiksi kokeiluin, projektein, innovaatioin, joihin kunnilla ei ole riittävästi resursseja.
- Kuntien ja valtion välillä on käytävä keskusteluja ja löydettävä ratkaisuja luottamuksen parantamiseksi sekä valtion ohjausjärjestelmän toimivuuden ja vaikuttavuuden kehittämiseksi.

Vihreän siirtymän ympäristömenettelyt

https://www.ely-keskus.fi/vihrea-siirtyma

Hyväksyttävyyden kannalta tärkeää:

- kunnat ovat itsehallinnollisia yksiköitä, jotka vastaavat esim. maankäytön suunnittelusta
- Luvitus koskee useampaa eri viranomaista – hanketoimijan huomioitava kaikki riittävän ajoissa

Kaavoitus- ja lupaviranomaisen lisäksi kunnan rooleja vihreässä siirtymässä mm.:

Kunnan omat kiinteistö- ja infrarat-kaisut

Vantaan energian maailman suurin kausilämpövarasto

Lappeenrannan kauko-lämpöverkosto Elstor Oy:n Lämpöakun pilottialustana

15 energiayhtiön yhteistyö geolämmön porauskokeilussa Tampereella

Kuntien yhteistyö

Joroisten kunnan vetämä kuntien aurinkovoimaverkosto

Utajärven vetyteollisuus-hanke

Elinvoi-man johtami-nen

Hankinnat yritysten referens-seinä

Kunnan alueen hankekoor-dinaatio

Pudasjärven tuulivoima-ohjelma

Kuhmon puukoulu ensimmäinen CLT-elementeistä rakennettu julkisrakennus

Lisää vihreästä siirtymästä ja kunnista: https://www.kuntaliitto.fi/vihreasiirtyma

KUNTALIITTO

UtaH_2 2023 - 2026

Kuntavetoinen

Kumppanivetoinen

Versio 0.10

Toimijoiden, kehittäjien, kumppaneiden ja rahoitusmahdollisuuksien kartoitus ja hankinta yhteistyössä. Yritysten houkuttelu. Ketjutukset. Riskienhallinta

Vedyn tuotanto- ja käyttömahdollisuudet osana paikallista energiaratkaisua – Oulun Yliopiston tutkimusprojekti

Kaavaehdotus ja viranomais-neuvottelut

Kaavan hyväksyntä

Palvelinkeskuksen investointipäätös?

Palvelinkeskuksen rakentaminen?

Tuulivoiman rakentaminen

Monienenergian tuotanto- ja käyttöympäristö toteutettuna

Suomen ”vetyvoimaisin / energisin kunta”

Aurinkovoiman rakentaminen 80 MW

Sähköliittymä Utasen voimalaitoksell e

Vetyputki Utajärvelle?

Kasvihuone-tuotantoa?

Biohiili-tuotannon aloitus

SmartGrid testipilotin rakentaminen??

Fingrid liittymä

SmartGrid pilotin rakentaminen

Ratkaisu energian varastointiin

SmartGrid ratkaisu käytössä

Vety/metaani-tankkauspiste ja verkosto

2023

2024

2025

2026

UTAJÄRVI skarta GORDIONPRO OULUN YLIOPISTO VTT

Ennakkoarvioita EU:n joidenkin vihreän siirtymän aloitteiden kuntavaikutuksista

	Kaavoitus	Luvitus	Investoinnit	Suunnittelu	Julkiset hankinnat
Energiatehokkuusdirektiivi EED		⊗	⊗	⊗	⊗
Rakennusten energiatehokkuusdirektiivi EPBD		⊗	⊗		
Direktiivi uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä RED III	⊗	⊗			
Asetusehdotus teollisuuden ilmastoneutraaleista teknologioista	⊗	⊗	⊗		⊗
Yhdyskuntajätevesidirektiivi (UWWTD)			⊗	⊗	

Kuntien rooli alueellisten vahvuuksien kehittämisessä

- Kuntien rooli niin paikallisten kuin alueellisten ratkaisujen kehittämisessä on tärkeä. Ilmastonmuutos, niukkeneva julkinen talous ja väestön ikääntyminen asettavat vaatimuksia alueellista kehittämistä koskeville ratkaisuille myös kunnissa. Työllisyyden ja elinkeinoelämän edistämisestä on käynnissä olevan TE2025- uudistuksen myötä tulossa merkittävä osa kunnan lakisääteisiä tehtäviä. Kunnat pystyvät hyödyntämään työllisyyden ja yritystoiminnan edistämisessä kunnan koko palveluvalikoimaa Yritysneuvonnan, ammatillisen koulutuksen ja työllisyyspalveluiden toimintojen yhteensovittaminen synergisiksi kokonaisuuksiksi tukee entistä paremmin ihmisten työllistymistä sekä yritysten työvoiman saantia.
- On tärkeää, että alueiden kehittämistä tukevat kansalliset eri sektoripolitiikkojen toimenpiteet rakennetaan kuntien, alueellisten toimijoiden ja valtion yhteistyön pohjalle niin, että niiden toteuttamisessa voidaan kunnissa oleva osaaminen täysipainoisesti hyödyntää.